СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 105. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 6-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 105. Jersey City, N. J., Thursday, May 6, 1937. THREE CENTS

КОНГРЕСМЕНИ ЗА ДРАСТИЧНЕ ЗМЕНШЕННЯ ДОПОМОГИ

ВАШИНГТОН.—З огляду на те, що серед більшости в конгресі появилися нові розколи через ріжні справи, прихильникам президента Рузвелта буде тяжко обмежити зниження видатків на допомогу навіть до півтора біліона долярів.

Перед субкомітетом палати послів, що розсліджує цю справу, заявився як свідок Гарі Гопкинс, начальник бюра допомогових робіт, і заявив, що зменшення допомогових фондів на 500 міліонів долярів викине з допомогових списків 400,000 осіб, які потім будуть примушені або знайти собі роботу в приватних промислах або дістати допомогу від стейтів чи місцевих громад.

За зменшення допомогових видатків побиваються передвсім представники фармерських стейтів.

ДОМАГАЮТЬСЯ СКОРИХ КОНГРЕСОВИХ ВАКАЦІЙ.

ВАШИНГТОН. — Норис, сенатор з Небраски, виступив у сенаті з домаганням розпустити конгрес на скорі вакації. Каже, що передчасні літні спеки не дозволяють членам конгресу працювати нормально. Тому конгрес, на його думку, повинен розїхатися на все літо й вертатись аж в осени на закінчення праць.

ЗАХОДИ ЗА ЗЄДНАННЯ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На конвенції юнії жіночих кравців виступав Матю Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці, з закликом закінчити розкол між Американською Федерацією Праці й Комітетом для Промислової Організації. Частина делегатів вийшла з салі, щоб його не слухати, а частина остались оплескувала виводи бесідника.

Вол оборонив прогнання з Американської Федерації Праці тих юній, що обєдналися з Комітетом для Промислової Організації; йому відповідав Дубінскі, президент кравецької юнії, що Федерація такого права не мала.

ОРГАНІЗАЦІЯ КОШТУЄ ГРОШІ.

ЛУИСТОН (Мейн). — Поваре Гепгуд, секретар новоанглійського Комітету для Промислової Організації, зізнав перед судом, що організація видала 60,000 долярів на зорганізування робітників фабрик обуви в Луистоні й Оберні.

Гепгуд ставав з 6 іншими юнійними провідниками за непослух судовому приказові.

ОСТЕРІГАЄ ТОРГОВЛЮ ПЕРЕД ВОЄННИМ „БУМОМ".

ВАШИНГТОН. — Секретар торговлі Ропер виступив з публичною осторогою до американського промислу й торговлі не покладатися на воєнні замовлення, бо вони є виявом ненормальних відносин, але покладатися на здорову торговлю, не звязану з хвилевими зброєннями.

ПРОЦЕС ВІДГУКОМ СПРАВИ ЛИНДБЕРГА.

НЮАРК (Ню Джерзі). — На процесі, що тепер ведеться тут у місцевім федеральнім суді проти Паркера й сина, детективів, обвинувачених за викрадення Вендела в тій цілі, щоб його заставити признатися до викрадення дитини Линдберга, самий Пол Вендел подав у своїх зізнаннях сензаційні факти. Він закидав, що Паркери були довгий час його особистими приятелями, але потім не завагалися викрасти його й старалися заставляти його признатися до злочину, котрого він не повнив.

Вендел натякнув, що до справи був причетний як керівничий ум теперішній губернатор стейту Ню Джерзі, Гофмен. Оборона старалася не допустити до того, щоб свідок зізнавав про Гофмена, але суддя відкинув спротив.

ПРОЦЕС ЗА ОБРАЗУ ГАЗЕТОЮ.

НЮ ЙОРК. — У місцевім суді відбулася розправа проти журналу „Тайм", котрий пізвав був Кертис Б. Дал, бувший зять президента Рузвелта, за відшкодування в сумі 250,000 долярів за те, що в журналі писалося, немовби Дал поповнив самогубство. Присяжні судді відкинули позов, одначе суддя відкинув цей присуд як несправедливий, не зважаючи на те, що „Тайм" виразно писав про самогубство як про видуманий примір, а не факт. Суддя зарядив нову розправу.

ХЛОПЕЦЬ ПІДКЛАДАВ БОМБУ.

САН ХВАН (Пуерто Ріко). — Суд засудив 17-літнього Рафаеля Люга Хульбе на 6 літ вязниці за підложення бомби під друкарню газети „Імпарсіяль". Обвинувачений заявив на суді, що до підложення бомби намовив його один друкар газети, що тоді страйкував, та що йому за це заплачено $3.50.

ЗА РОЗСЛІД БЕЙЗБОЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК МОНОПОЛЮ.

Конгресмен Кенон вніс резолюцію, щоб спеціяльний конгресовий комітет розслідив великі підприємства для професійної гри в бейзбол як монопольні підприємства.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

Генеральний прокуратор Комінгз пропонує конгресові ухвалити закон проти продажу всякого роду пальної зброї. Теперішній закон забороняє продаж обрізаних рушниць, з глушниками, а новий закон машинових крісів і рушниць з мав би заборонити теж торговлю дрібної пальної зброї, яку покищо вільно продавати.

ФІЛЬМОВИЙ СТРАЙК НЕПОЛАГОДЖЕНИЙ.

Заходи федеральних посередників покінчити страйк фільмових техніків у Голівуді не повелися. Фільмові підприємці приняли умови, предложені посередниками, але юнія на них не згодилася.

НЕБУВАЛІ ПІКЕТИ.

Під будинком „адміністрації поступу праць", ч. 70 Коломбос Евеню в Ню Йорку, зявилися пікети страйкуючих робітників. Пікети ходять у бочках з написами: „Порожні бочки, порожні шлунки; ми хочемо роботи".

ПРОТИ ПОМІРІВ ТОЛОКИ.

В Богородчанах Старих коло Станиславова переводили поміри громадської толоки. До цього виделеґували двох постерунковців. Підчас виконування помірів зібралася товпа з коло 300 осіб, переважно жінок і дітей, що не допустила до помірів. Щойно при помочі сусідних відділів поліції змогли розігнати товпу.

6 МІСЯЦІВ ВЯЗНИЦІ ЗА ПІДРОБЛЕННЯ ПІДПИС ЖІНКИ НА ВЕКСЛІ.

Перед окружним судом у Самборі на виїзній сесії в Дрогобичі відповідав Ст. Нога з Борислава, обвинувачений за підроблення на векслі на 1,716 зл. підпису своєї жінки Явдохи. Суд засудив його на 6 місяців вязниці з завішенням виконання кари.

НАПАД У ШПИКОЛОСАХ.

Група напасників числом коло 10 осіб напала на дім Я. Рижого й М. Босака в Шпиколосах, повіт Золочів, виломила двері дому, здемолювала мешкання й побила домашніх. Вкрали солонину і яйця та дві подушки. Напасники були озброєні в дрючки, сокири й каміння. Підчас утечі попали вони на трьох постерунковців і стріляли до них двічі. Поліцаї відстрілялися 12 разів з автоматичних пістолетів, але нікого не поцілили.

НОВІ ЗБІЖЕВІ ЕЛЄВАТОРИ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСІ

В минулому році викінчено в Чехословаччині будову першої серії нових збіжевих елєваторів, яку розпочали в 1934. р. Рівночасно в минулому році розпочали будувати другу серію елєваторів місткости 7,000 вагонів. На Підкарпатській Русі збудовано дотепер склади на 1,200 вагонів місткости.

ПОМЕР О. ВАСИЛЬ ЖОЛДАК.

В суботу, 8. травня б. р. відбудеться в укр. греко-кат. церкві в МекАду, Па., похорон тамошнього пароха о. Василя Жолдака, що помер 5. травня. Прожив 67 років.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС БУВШОГО ПРОФЕСОРА ВАРШАВСЬКОГО УНІВЕСИТЕТУ.

В найблизших часах варшавський суд буде розглядати незвичайно сензаційну справу проти звільнення бувшого професора університету, знавця міжнародного права, д-ра Цибіховського, з його місця. Ця справа була голосна тому три роки. Професора обвинувачено за те, що побирав оплати за кольоквії. Зате поведінка проти нього дисциплінарне слідство. Проф. Цибіховський звернувся до сенату, щоб назначив дисциплінарну комісію, а самий вдержався в викладами. Виклади проф. Цибіховського припинили незабаром офіційно. Вони були припинені два роки, а проф. Цибіховського перенесли в неччинний стан. Проф. Цибіховський заскаржив це вирішення до найвищого адміністраційного трибуналу, що розписав розправу на 8-го квітня ц. р.

ЗА ЗНУЩАННЯ НАД ЗВІРЯТАМИ.

Перед карним судом у Станиславові відповідав функціонар маґістрату Петро Павелків, обвинувачений за те, що обтяв котові хвіст. Павелків викручувався тим, що кіт був злосливий та хотів його погризти. Суд засудив Павелкова за знущання над звірям на один тиждень безоглядного арешту.

НАЙБІЛЬШЕ КОНЕЙ В ЕВРОПІ МАЄ ПОЛЬЩА.

Під оглядом скільскости коней Польща стоїть на першому місці в Европі. Є в Польщі 3.9 міліона коней. Друге місце занимає Німеччина із 3.7 міліона коней, а дальше Франція 2.9 міл., Румунія 2.1 міл., Ірляндія 446 тисяч і т. д. На 100 мешканців припадає в Ірляндії 15 коней і під тим оглядом вона стоїть на першому місці в Европі. Друге місце має Польща, де є 12 коней на 100 мешканців.

ВАРТІСТЬ КВАШЕНОЇ КАПУСТИ ДЛЯ ОРГАНІЗМУ.

Росмер твердить у Монахійському Медичному Тижневику, що квашена капуста є знаменитим побудником для обміну речовин. У квашеній капусті є холін і молошна кислота, які корисно вплівають на організм. Автор твердить, що хорі на ревматизм, або обструкцію повинні щоденно споживати коло пів кг. капусти.

Квашена капуста є теж незвичайно багата у вітаміни. Вбогі родини, що їх не стати на полудневі овочі, повинні подавати дітям в зимі багато квашеної капусти. Сок із квашеної капусти можуть пити навіть немовлята. Квашені огірки теж мають трохи вітаміні, одначе багато менше, як капуста.

СЕКТА, ЩО ВБИВАЛА ЛЮДЕЙ.

З Токіо повідомляють: Японські часописи оголошують вістку про те, що в Севлі викрили тайну релігійну секту, яка вимордовувала людей. Провідник секти, Кінакарія, разом з трьома „вреями" вбили чимало жінок. Тіла вбитих скрили в горах поза містом. Назагал останніми часами вбили 39 жінок. Арештовані сектярі відмовляють зізнань.

ГРАБІЖ І СТРІЛЯНИНА.

Якісь напасники вибили діру в стіні й нею дісталися до мешкання Юди Каганого в Любківцях, повіт Снятин. Тут стріляли кілька разів у повітря і заграбили 254 зл., годинник і інші предмети; по грабіжі напасники втекли. Один з них був замаскований, а інші перебрані.

ЧАХОТКА В МОЛОЦІ.

Сьогодні знаємо, що існують чотири типи бакцилів туберкульози: тип людський, худобячий, пташачий і тип туберкульози холоднокровних звірят. Два перші роди бакцилів є дуже небезпечні для людей; вони саме є спричинниками всяких туберкульозних захорінь.

Джерелом худобячого типу туберкульози в людей є не хто інший, а корови, які дуже часто хорують на чахотку. Туберкульозні бакцилі худобячого типу дістаються до людського організму найчастіше через неперероблене молоко заражених коров.

В англійському журналі „Лянсет" появилася праця, що обговорює випадки туберкульозного запалення мізкових оболон у Шотляндії. На загальне число обслідженних хорих із менінгітом (запалення мізкових оболон) 36% виявило присутність худобячого типу туберкульозних бакцилів. Хорі з міст дали 21.9%, тоді, коли хорі з сіл виявили аж 60.1% худобячої туберкульози.

Як стверджено, в окруженні цих хорих не було зарazливих чахотників, а джерелом їх інфекції було неперероблене молоко чахотних коров.

Статистика виказує, що туберкульозне запалення мізкових оболон є багато частіше серед сільських працівників і їхніх родин, ніж серед міського населення, яке є в Шотляндії гігієнічно освідомлене й вистерігається непереробленого молока. Селяни мають власні корови й до тої міри довіряють їхньому здоровлю, що пють від них сире, непереварене молоко. А втім дуже часто корови споживно здорові — є в дійсності хорі на чахотку, або яку іншу хоробу Банга — й у цей спосіб заражують людей.

Наші господині мусять раз назавжди запамятати собі, що молоко, навіть від власної виплеканої корови, слід переварювати, — бо переварення вбиває туберкульозні зарази.

Ще кращий спосіб освободження молока від бактерій — то фльорі — є його пастеризація, яка вбиває бакцилі, а водночас заховує повну вітамінову вартість молока.

„ЧЕТВЕРТИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ"

ЛОНДОН. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає, що в европейських політичних кругах починають чимраз більше числитися зі зростом сили так званого „Четвертого Інтернаціоналу", що його дехто також називає „вільним", або „вільно-большевицьким". На чолі цього Інтернаціоналу стоїть Троцький; його сила з кожним днем зростає за границею і в СССР. Говорять, що Сталін поважно занепокоєний зростом цеї сили, бо вона на зразок колишніх російських революціонерів, що не давали спати царям і остаточно їх знищили, також не дає нині спати большевицькій бюрократії і безоглядно прямує до її повалення. Останніми часами цей „Четвертий Інтернаціонал" розпоряджає величезними фондами. Підозрівають, що ці фонди він видістав підступом від лівої Еспанії, перехитривши большевицького амбасадора в Мадриді, Розенберга. Сума, як кажуть, доходить до пятьсот міліонів долярів. Той сам кореспондент також говорить, що в Европі слідний зріст сили анархістів. Як приклад наводить, що одна французька фабрика прапорців, яка колись виробляла національні прапорці, а з приходом до влади Блюма, червоні, тепер дістає замовлення головно на чорні прапорці, себто анархістичні.

ОБЦІЛУВАЛИ ЧЕРВОНОГО ЦАРЯ.

МОСКВА. — Большевицька преса подає випадок, який, мовлять, стався підчас парад Першого Травня на Червоній площі в Москві. До Сталіна підступила з побажаннями делеґація лівого еспанського уряду. Сталін хотів її тепло зустріти і тому зійшов кілька ступнів вниз їй назустріч. Та один з емоційних еспанців так розчулився тим поступком Сталіна, що обняв його руками і поцілував. За ним зробили те саме інші члени еспанської делеґації.

ІЛЮЗІЯ ПРО ХИТРІСТЬ ҐПУ РОЗВІВАЄТЬСЯ.

МОСКВА. — Советська влада дуже занепокоєна поширенням так званих „шпигунських" організацій на теренах СССР. „Правда" з 5 травня закликає членів тих організацій, щоби покаялися, признаючися до вини, а кара буде їм уменшена, а може навіть зовсім дарована. Іншає советська преса друкує цілий реєстр способів, при помочі яких чужі агенти втягають советських горожан до шпигунської служби. Вони роблять це при помочі грошей, жінок і підступів.

НА ПІДЛАБУЗНЮВАННЯ ЖИДІВ ПОЛЯКИ ЧХАЮТЬ.

ВАРШАВА. — „Союз польських жидів, учасників воєн за незалежність Польщі" ухвалив резолюції, які кажуть, що „члени Союзу почуваються серцем і кровю нерозривно сполучені з польським народом". Та, видно, що це мало подіяло на поляків, бо польська „Федерація союзів оборонців вітчини" на своїх загальних зборах ухвалила викинути з Федерації всіх жидів, навіть коли вони боролися за Польщу, а то тому, що вони посміли себе виразно назвати . . . жидами.

ПОЛОЖЕННЯ В ЕСПАНІЇ.

БАРСЕЛЬОНА. — Повстання каталонських анархістів частинно здавлено. В самій столиці затихли вуличні стріли і привернено зглядний порядок. Але на провінції анархісти ще далі тримають у своїх руках два міста. Уряд переговорює з ними і думає переконати їх добрим способом, щоб здали зброю. На арагонському фронті революціонери зробили несподіваний наступ і, розбивши армію лівих, заняли околицю Сієра Пальомера. Під Більбаом революціонери також посунулися вперед і ще більше затіснили круг, яким вони зціпили місто.

ІРЛЯНДСЬКІ ДОБРОВОЛЬЦІ ПОКИДАЮТЬ ЕСПАНІЮ.

БУРҐОС. — Ірляндські добровольці в числі 750, що під проводом ген. О. Дюфія боролись по стороні ген. Франка, тепер покидають Еспанію. Багато з них захворіло на ріжні недуги; інші пригноблені страхіттями й невигодами війни. Також відмінний харч і географічне положення зле відбивається на боєвому дусі ірляндців.

НІМЕЦЬКИЙ АФРОНТ СУПРОТИ ВАТИКАНУ.

РИМ. — Німецький міністер закордонних справ Нойрат, який тепер у важних політичних справах перебуває в Римі, поповнив супроти Ватикану афронт і не відвідав ні папи ні його секретаря закордонних справ. Звичкою всіх вищих дипломатів є в часі офіційного побуту в Римі побачити папу, або його секретаря. Нойрат не тільки що цього не зробив, але навмисно зарядив обід в однім ресторані недалеко Ватикану, щоб дати цим до зрозуміння, що в нього був і час і можність, тільки не було охоти це зробити. Це ще один доказ напруження між Німеччиною і Ватиканом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911. under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО КОГО ПОТРЕБУВАТИМЕ?

Хто переглядає американську пресу, той мусить завважати, що є одна держава в Европі, яка тішиться у тієї преси спеціяльною прихильністю. Цею державою є Чехословаччина. Як попереднього чехословацького президента, Тому Масарика, так і теперішнього, Едварда Бенеша, вважають тут великим демократом. Мабуть і через те вважають Чехословаччину заборолом демократії в Европі. Пишучи про Чехословаччину, звичайно підкреслюють, що в цій державі з усіх европейських держав ще найкраще жити, що в ній ще найбільший порядок, та що вона ще найкраще з усіх інших держав розвязала існуючу в себе проблему національних меншин.

Не будемо входити подрібно в правдивість вище сказаного. Ми тільки стверджуємо, що навіть ті, що так симпатично відносяться до Чехословаччини, починають тепер тут і там щораз частіше висказувати сумніви, чи Чехословаччина зможе вдержатися як самостійна держава. Бо про те, щоб вона вдержалася в тих границях, які сьогодні посідає, ледви чи хто з них вірить.

З того не виходить, щоб ми тішилися з того, щоб ми бажали собі, щоб чеський нарід був позбавлений державної незалежности. Навпаки, ми бажали би бачити Чехословаччину сильною і сконсолідованою державою. Ми свідомі добре цього, хто є ворогом Чехословаччини. Ми знаємо добре, хто чигає на Закарпаття й інші землі. А це все не може бути для нас байдужним, бо Чехословаччина має в посіданню наше Закарпаття, в Чехословаччині є велика сила нашої політичної іміграції, там живе ще і тепер багато провідних українських людей. Тому пора чехам глядіти на відносини до українського народу дійсно реально, себто теж і з пункту такої будучности, яку заповідають Чехословаччині навіть ті, що їй прихильні. А нам здається, що як би не уладналися міжнародні відносини в середущій Европі, буде один нарід, з яким чехословацькому народові буде найвигідніше й найлекше жити, а тим народом буде — нарід український. Европа, скорше чи пізніше, буде наново потрясена. А як тепер заповідають, отсе потрясення буде звязане з найбільш миролюбною в Европі державою, а то з — Чехословаччиною. Це її першу зачнуть атакувати. Та й те, чи від неї зачнеться нова воєнна завєруха, для нас не таке важне. Важне те, що Чехословаччина у всякому разі буде втягнута в нову війну, по волі чи неволі. В тій новій світовій заверусі повинна зродитися наново українська держава, яка повинна стати важним чинником при новім територіяльнім розмежуванню Европи. А чи не зискалиб у такім випадку такі два народи як український і чехословацький, колиб вони вже тепер це зрозуміли і захотіли розвязувати проблему своїх взаїмновідносин під кутом цеї неминучої будучности?

ПРО ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО САМОСТІЙНИКА МИКОЛУ МІХНОВСЬКОГО

II.

Чиж всі свідомі, інтелігентні люди на Великій Україні зісталися по вибуху російської революції в березні 1917 року побиті сліпотою і не орієнтувалися, що значить та велика історична хвиля для України? Що це нагода до навязання самостійницької державної думки до тої проклятої хвилі, коли цар Петро, знищивши під Полтавою (1709 р.) союзну шведсько-українську армію — знищив і українську державу Мазепи та перервав нитку української державности взагалі?

Ні! Були люди, що добре орієнтувалися в тім положенню, та що треба викликаний російською революцією хаос використати для обновлення своєї власної, української держави.

Рівночасно розуміли вони, що до будови держави треба мати передовсім **своє власне українське військо** і тому всю свою енергію звернули передовсім у тому напрямі. А головним представником цеї думки був адвокат **Микола Міхновський**, поручник російської армії. — Це був вже вироблений самостійник, автор славної на ті часи (та на все!) брошури **„Самостійна Україна"**, виданої ще в 1900 році. Була тут конкретна, науково обоснована програма самостійної української держави. Як пізніший розвій показав, була це цілком реальна та єдино можлива до переведення програма.

Однакож Міхновський заки приступив до уложення цеї програми і написання своєї преважної брошури — працював уже в українськім підземеллю (підпіллю), а то в 90-тих роках у **„Братстві Тарасівців"**, до котрого належали такі люди як: Іван Липа, Борис Грінченко, Микола Вороний **(поет, друг Ів. Франка)**, Володимир Самійленко, Володимир Шемет та інші. Всі вони присягали на могилі Тараса Шевченка, що все своє життя віддадуть ідеї Самостійної України.

Микола Міхновський — це був визначний адвокат - оборонець, палкий, блискучий бесідник, видатний організатор та талановитий публіцист (у звіснім, мабуть взагалі першім українським пресовім органі **„Сніп"**). І тут треба би зробити таку увагу:

В Росії не було інституцій, де би вироблювалися визначні оратори, бо „земства" мало нагоди на це давали, та не легко було попасти у них. Одинокими того роду нагодами були розправи перед судами присяглих, на котрі то розправи публика радо спішила, щоби послухати визначних оборонців, що виступали у фраку, у білій краватці та з „університетським значком" на фраку.

До таких визначних оборонців і промовців належав і Микола Міхновський, котрий очевидно визискав цей свій великий ораторський талант і підчас своєї організаторської роботи зараз по розваленню царату.

А та робота прямувала передовсім до створення **своєї власної української армії.**

І возьмім лише на увагу ось що: Вістка про петербурську революцію і уступлення царя прийшла до Києва 16. березня 1917 р. Вже у вечер тогож дня на засіданню Української Громадської Ради в справі участи у загальній маніфестації, уладжуваній Київською Міською Думою дня 25. березня, пропонує В. Євтимович горячий самостійник, що треба 50,000 українського вояцтва, присутного тоді у Києві, провести під українськими прапорами в поході через Київ та що треба взагалі приступити **до правильної організації українського національного війська.** Тоді то і впали ті іронічні слова Єфремова, а У. Гр. Рада взагалі на таке не згодилася з уваги на можливі „страшні" наслідки.

Однакож безпосередньо по тій нараді Євтимович зазнайомлюється з М. Міхновським. Вони оба разом з кількома іншими ідуть до готелю „Прага" і тут основують **„Ініціятивну групу"** в справі скликання військового віча та підписують в тій справі відозву, котра однак мусіла піти до місцевих російських газет, бо української ще не було.

Так отже вже дня 19. березня 1917 р. відбулося перше — так зване в протоколі **„Підготовне українське віче"** при участи **211** осіб. Воно ухвалило, що вже дня 22 березня має відбутись нове велике військове віче, а в першій свої резолюції постановило:

„Од нині кожен українець вояк, старшина чи козак, де б та в якій частині російській він не служив, памятати мусить, що він є членом українського національного війська. Тому пильно чекати повинен на той час, коли Батьківщина - Україна накаже йому сповнити свій вояцький обовязок".

Віче, скликане на 22. березня зібрало вже біля 4,000 учасників, а розпочалось воно національним гимном „Ще не вмерла Україна", котрий ставав чимраз більше популярний. Віче вибрало **„Організаційний Комітет для сформування українського національного війська"** та ухвалило сформувати **„Полк ім. гетьмана Богдана Хмельницького.** Ухвалено це серед незвичайного одушевлення. „Це був — каже очевидець — якийсь шал захоплення".

Віче припоручило „Організаційному Комітетові" вибрати до себе представників до „Київської Української Громадської Ради" (котра потім перетворилася на „Українську Центральну Раду") та скликати **„Всеукраїнський Військовий Зїзд".**

Було це віче між іншим замітне промовою соціял - демократа **Єреміїва**, котрий доказував, що для України **військо зовсім таки непотрібне, чи навіть зайве.** Він радив перекувати штики (багнети) на плуги, бож тепер — мовляв — усе буде якнайкраще. Бож прийшло „царство демократії", яке нікого (!) кривдити не буде, всі помилки направить, болі - терпіння утишить-затамує, тертя і непорозуміння лагідно усуне і всяке зло знищить.

Зчесав же його за такі дурниці добре Міхновський, а в своїй прекрасній, на історичних фактах опертій промові виказав доконечність власної збройної сили, щоб землю нашу від неробів-зайдів відібрати і правдивому господареві, українському народові передати.

Єреміїв в наступній промові признав остаточно слушність тим, що домагаються свого війська, але попередно виказані ним слова є взагалі характеристичні для тодішних соціял-демократів і соціял-революціонерів. На їх ментальности так і спочив відпечаток московських „брошурок", котрими були тоді набиті їх голови. Таж такі погляди довели тих людей до розпуску в січні 1918 р. сталої армії, саме тоді, коли полчища Муравева уже сунули на Київ. І треба було посилати аж цілком необізнаних з військовим ділом студентів на масове самовбивство під Крути!

А треба би ще запитати: хто властиво розпустив полк — чи бригаду сірожупанників, зорганізованих віденським „Союзом визволення України" в австрійських таборах полонених?

Повертаючися ще раз до „Установчого віча" з 22. березня 1917 р., мусимо тут ще навести пару слів **Сивошапки**, котрий тоді між іншим сказав таке:

„В імені першої гренадирської дивізії, яка мене з фронту післала — витаю вас, славне вояцтво і кажу вам: **не зволікайте, не дайте москалям опамататися!** Творіть українське військо, творіть українську владу на українській землі!".

Це й була суть цілої справи, і Міхновський старався власне чимскорше українське військо створити. Він робив скоро, використував відповідну хвилю, коли інші, привикли до своїх славних і безконечних „засідань" з балаканням та чаєпитєм, не могли просто знести тої скорої організаційної праці і підносили проти нього навіть заміти „отаманщини" та охоти зістати „гетьманом".

Партійницька злоба і короткозоре „рутенство" — однаке по обох боках Збруча, хоч за Збручем воно інакше називалось — не позволили відповідно оцінити ту незвичайну людину, що вибивалася високо вгору понад пересічну „малоросійщину" та „просвітянщину".

Клим Обух.

ШУКАЮ ЛЮДИНИ

В перших літах після світової війни молодий поет О. Бабій написав збірку оповідань п. з. „Шукаю людини". Пригадуючися воєнному озвірінню людей, вражлива душа молодого поета шукала людини серед воєнної завірюхи та страждала над тим, що не могла тієї людини знайти.

Сьогодні добігає двадцять літ, як замовкли воєнні гармати, настав на землі мир, та здоровий розум казав би сподіватися, що з миром прийде на людей опаматання, що почнеться творча праця над відбудовою світу серед загального всепрощення, братньої любови, якщо вже не між усіми народами землі, то хоч між дітьми одної матери, між членами одної нації.

Та що діється сьогодні по білому світу? Далі треба шукати людини, яка малаб у серці добро, яка булаб людиною, бо все те, що має образ і подобу Божу та живе на землі під іменням людини, не є людиною. Є лише сьогодні одиниці, які страждають над заником краси і добра в людському серці, а загал це озвіріла товпа, що жадне людської крови...

Говориться всюди, що сьогодні змагаються два світи: поневолена працююча кляса з клясою капіталістів, визискувачів. Слова дуже гарні; я сам сподівався якогось чуда, бо здоровим розумом не міг зрозуміти рівности ідеальної, щоб усі ми були рівні під оглядом матеріяльним по вічні часи, бо навіть коли нас зрівняють, то за яких десять літ вже будуть між нами ріжниці. Пильні і запопадливі люди матимуть більше, а нероби менше, отже знов буде так, як було. Але думаю собі, та це є генії соціялізму, хай вони там журяться, а ми чекаймо. Та чого ми дочекались?

Ось у Росії, де заведено соціялістичний лад, а з ним мав прийти рай на землі, одні панують, а другі з голоду гинуть. Кажуть, що там нема безробітних. Ну, хай то буде правда, хай кожний робітник має там 100 рублів на місяць (бо це є найнижча платня, як говорять). Та що з того, як з тієї місячної платні має робітник лиш 4 кіля масла, або дві пари черевиків? Чи не жебрачий то заробіток? Недавно писав один американський кореспондент, що був останніми часами в Росії, що комуністи в СССР це найнещасливіші люди на світі. Бо їх там ГПУ винищує до щенту. Там кожний своєї тіни боїться, одні одних підозрівають, провокують, денунціюють, одні одних вбивають, а там чейже, на думку комуни, має бути свобода слова, горожанська рівність, рай на землі.

В нас, де комуна та ріжні людові фронти не мають офіційного голосу, говориться нишком, що буде лад на світі, коли до влади прийде комуна. Такі погляди шириться між працюючим людом, між безробітними, впоюється їм переконання, що всьому винні „пани", „буржуї", а працюючі маси дають віру таким байкам. А що в людини завмерло серце, то доходить вже до того, що безробітні нападають на магістрат, витягають звідтам Богу духа винного бурмістра та на очах його дитини знущаються над батьком до крови, до непритомности. А по наших селах що діється? Теж одні одних вбивають, підпалюють, в імя чого? В імя будучої ідеї, рівности, комуни. Та коли взяти під увагу факт, що в комуністичному раю в СССР діється те саме, або далеко гірше, то прийдеться до сумного висновку, що таки теперішня людина затратила душу і серце, затратила почуття краси і добра, бо озвіріння людини є таке загальне, таке повсемісне, що годі звалювати вину на той чи інший політично-суспільний устрій. Бо колиб ненависть і ворожнеча мали лише соціяльний підклад; колиб ми мали до діла лише з вибриками та розрухами безробітних чи голодних, то зло не було би ще таке страшне; голод і безробіття можна якось усунути. Алеж бо в нас є ворожнеча між людьми соціяльно рівними, а ворожнеча то не будяка, але це звіряча ненависть одних проти других, жадоба пімсти, знищення, а що тут найгірше, що кожний змагає до здійснення своїх звірячих намірів такими засобами, яким на імя: підлість, провокація, доноси; а коли цього замало, то просто палка або ніж...

Одна з польських газет, котра теж турбується озвірінням людини, цитуючи цей випадок побиття бурмістра в одному містечку Великопольщі, застановляється над тим, де причина цього озвіріння теперішньої людини. Доходить до висновку, що багато тут вини сучасне виховання молоді, виховання, що не є оперте на основах краси і добра (гуманістично-клясичне), але на основах модерних, чисто технічних.

Мені здається, що в тій думці є багато правди. Давні клясичні школи, які тепер касують, давали молодіжи почуття добра і краси. Клясичні автори, на котрих теперішня школа мало звертає уваги, ублагороднювали молоду душу, а теперішні автори зовсім до серця дитини не промовляють додатно, дитина не чує замилування до того, що її душу піднеслоб на висоту моралі та краси життя. Але в такому разі чому старше громадянство, що виховане на клясичних засадах, не вплине на молоде покоління, на устрій шкіл, на все, що моглоб зарадити лиху та опамятати молоде покоління?

Це знов інша проблема; тут теж стираються два світи: старий і молодий; знов одні одних не розуміють. Поприматеріяльну кризу переживає світ іще гіршу кризу, бо духову, моральну і хіба якийсь пророк-геній міг би вивести світ з цього хаосу та віднайти в людині людину.

Бо коли приглянутись усім нюансам хаосу і змагань противних сил, то в світі йде боротьба не лише капіталу з робітництвом, не лише багатих з бідними, чи навпаки, але з неменшим завзяттям воює партія проти партії, хоч ідеольогія їх та сама, ба навіть в одній організації, створеній для обєднання людей, що мають спільну мету, змагаються члени з собою з чисто особистих мотивів і воно говориться звичайно, що то добре, що люди так спорять між собою, бо витворюється життя, робота, не мертвечина.

Та якщоб ті спори і змагання були культурні, то гаразд, але в сьогоднішних часах нема культури, нема ані моралі, ані такту, а в гру входять звірські інстинкти і з марної марниці йде бій на життя й смерть.

Отже хто співчуває тому страшному занепадові людської гідности в людині, та киньмо всі інші клопоти життєві. Навіть хліб насущний не є такий важний, як те, щоб перш за все рятувати душі наші, щоб убити в людині звірюку, а защіпити їй серце, вражливе на благородні пориви, на красу і добро. Все те знайде людина в релігії, християнській етиці, тому спрямуймо наш зір на дорогу спасіння. Биймо в дзвін тривоги, доки ще час. **Гр. М., Львів.**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. М., Картерет, Н. Дж. — Проект тов. Запорозька Січ, від. 342, ми одержали і мусимо Вам уже тепер заявити, що ледви чи він буде поміщений, бо перед ним є ще дуже багато проектів інших відділів. На всякий випадок він буде переданий статутовій комісії до використання, якщо не був би видрукуваний, а таке буде з десятками інших проектів. Всі проекти є друковані в такім порядку, як вони надходять. Нам не робить ніякої ріжниці. Ми заповнювалиб кожне число самими проектами. Але зважте, що є теж і багато членів, які засипують нас письмами, щоб не друкувати день в день одних і тих самих проектів. А ми поступаємо так, як це було перед останньою конвенцією.

В. Морозович, Бронкс, Н. Й. — Ваш допис з висловом симпатії для проф. Ол. Кошиця за його справедливу критику „Наталки Полтавки" та з виразом обурення, що п. Авраменко вмішує до цілої справи У. Н. Союз і членів та уряд цеї організації — ми одержали. Та не думаємо, що це треба містити в газеті, бо, як Ви пишете, як буде треба, то самі делегати на конвенції дадуть тому всьому добру відправу.

Р. П.

ЯК КОРПОШ ПРОДАВАВ ПЧОЛИ

(Образок із Закарпаття).

Тепер пора на мед, горіхи, яблука, надрагулеве коріння і інше. Жиди ходять по селах і кого як можуть обманюють. Один на мед купець, другий зась (знову) горіхами торгує а третій рядна (полотно), вовну, старе залізо збирає. Одним словом: наша Верховина повніська купців.

Наш Корпош дуже розуміється на пчолах. У нього все мед на продаж. Лиш одна у нього біда, що не знає з жидами гандлювати. А котрий не знає зкупцями — біда! Бо тото купці зведуть, ошукають, обманять. І так у старого Корпоша давним купцем на мед був якраз мій сусід Мехль. І діло таке, що старий Корпош дуже тішився на гроші за пчоли, яких у нього була ціла загорода.

— Продам двадцять киманів пчіл! — говорив Корпош якось тут. — Буде на порцію (податок) тай купцю, што треба до хижі.

— Ану! Штобисьтеся не дали ошукати, як тамтого року — я Корпошові на розум.

— А волівбися мукачівський город (замок) перевернути, як я ошукатися... Буду міркувати на себе, лиш ви не мішайтеся до моїх пчіл!

На другий день, чую я від старої Дудатки: Продав Корпош пчоли на гурт по пятнацять корон за кимак Мехлеві.

— О, што шкода, — думаю я собі. — За пятнацять корон кимак пчіл? Гріх! Далебі гріх. Як міг так податися Корпош? Він, правда, радується, што має гроші та що тамтого року тільки по чотирнацять корон, а тепер аж по пятнацять дали! Та лем тепер май більше дістав як минулого року... Ще й на алдомаш дав Мехльо. О, што то добрий чоловік Мехльо, што ще й на алдомаш дасть чоловікові..

Мехльо, штоби ще ліпше свого Корпоша до себе пригорнути, намовив старого Зайлика, штоби нібито пішов мед купувати до Корпоша.

— Я, вже продав Мехлеві! — відповів Корпош Зайликові.

— А ці даяк гідне? — звідується Зайлик Корпоша. — Так, як можна було, як світ указує. На гурт по пятнацять корон за кимак.

— О, што то Мехльо дурак! Но ви файно пчоли продали! Ой, велику втрату буде мати Мехльо! Таж кимак пчіл коштує не більше як десять дванацять корон. А ви аж по пятнацять дістали? Ну, ви, ніброку вос, файно продали пчоли... А Мехльо? Тот небораг велику втрату буде мати! Мехльо ошукався! Ну, ви розумний чоловік — підбасовує Зайлик Корпошеві..

Корпош росте з радости тай сам не знає, що йому чинити? Шкодує Мехля! Неборак Мехльо, втрату буде мати через мої пчоли..

— Знаєш що, бабо? — повідає Корпош жінці,

— Даймо йому ще кимак-два пчіл, штоби не жалувався на нас через наші пчоли.

— Твоє діло! Ти газда! Ти розумний чоловік. Дай му і так, лиш би не жалувався на нас!

І бачите, так обманять купці наших селян, котрі не розуміються на ділі. А гешефт (бизнес) не мале діло! Гешефтувати треба знати, штоби чоловіка не ошукали...

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

67.

Відділ 337 У. Н. Союзу в Балтимор, Мд., піддає з нагоди конвенції У. Н. Союзу такі завваги:

1) Даємо признання нашим провідникам, що вдержують наш У. Н. Союз на висоті, що ведуть його так, що ввесь наш свідомий нарід в Америці й у Ріднім Краю нині гордиться, що маємо таку ідейну і так добре загосподаровану свою рідну запомогову організацію.

2) Не бачимо тут якоїсь причини, щоб Союз хвалити, але не хочемо теж глядіти на тих, що його ганять, що підносять неслушну критику, що пишуть таке, що в Союзі нічого доброго не робиться. Громадяни! Погляньмо до ворожих нам газет. І прочитаймо, що вони пишуть про нашу організацію і її орган „Свободу". А тоді не будемо давати своїм щирим народнім робітникам кольку в бік, а дамо подяку. І то подякуємо їм іще за життя, а не так, як це є вже в нас звичкою, що доперва по смерти кладемо цвіти на могилу і виголошуємо надгробні промови чи реферати про заслуги тих провідників, яких за життя не вміємо пошанувати. Чи хочемо їх за їх щиру працю відганяти від себе, щоб може йшли до чужих, у найми, як то колись робили наші люди з нашим Іваном Франком?

3) І час залишити вже раз тоті нарікання, що „Свобода" не дає нічого цікавого, що наші дописи чи статті є справлювані, скорочені, що спізнені. Повторюємо це, а ніхто не призадумається над тим, як там ті редактори працюють, які ми обовязки на них накладаємо і чи можливо їм у тих відносинах догодити всім тим бажанням, що їх підносимо. Наших редакторів є замало. Певно, що є такі, що думають, що вистарчить і один редактор, але то навіть стид над такими думками застановлятись, бо це показувалоб, що ми мало поступили в Америці.

4) Конвенції повинні далі відбуватися що чотири роки. Тут є демократична країна, де і президента вибирають що чотири роки. Такий порядок повинен залишитись і в нашім Союзі.

5) Редактори повинні бути залишені на своїм місці. „Свобода" повинна мати принайменш трьох редакторів.

6) Наступну конвенцію хай призначить наступна екзекутива У. Н. Союзу.

7) Параграф 292 змінити. Піднести з $300 на $500, бо $300 не вистарчає на похоронні кошти.

8) Календар видавати, як було попередньо. І то доконче!

9 Дати право меншим відділам висилати делеґатів так, як досі.

Яків Семенків, предсідник; **Петро Семенків,** секретар.

68.

Товариство „Українська Січ", відділ 282 У. Н. Союзу в Сиракюз, Н. И., на відбутих своїх зборах 11. квітня б. р. ухвалило дати під розвагу конвенційним делеґатам наступні проекти:

1) Всім членам, що підчас реформи потерпіли на своїх полісах через підвищення, щоби була уділена дво-місячна дивиденда, бо дивиденда, що уділена цього року, є абсолютно замала для тих старих членів, що платили двацять, а то й більше літ.

2) Домагаємося, щоб на конвенції було змінено неро зумне наложення на членів, що позичають на свої поліси, себто на свої вложені гроші 6 процентів, а змінити на 3 проценти, бо так платять банки за наші гроші, а то ще й багато менше.

3) Жадаємо, щоб на конвенції було ухвалено, щоб Союз виробив ріжні роди поліс, як це мають американські асекураційні компанії, бо тоді буде лекше організувати нових членів.

4) Не допустити до того, щоб конвенція відбувалася що вісім років, але залишити, як було досі, тільки старатися, щоб відділи були злучені, а тоді буде менше делеґатів, а дати їм більше голосів. На тім заощадимо на видатках подорожей та дієтах делеґатів.

5) Домагаємося, щоб на конвенції був змінений порядок програми, а це тої точки, де вибирається уряд. Уряд треба вибирати зараз по звітах, бо на цім терпить Союз, а делеґати часом віджиджають скорше домів і навіть не знають, кого вибрано.

6) Винагородження урядникам відділовим треба виплачувати з адміністраційного фонду, бо якраз ці урядники є тими робітниками, що організують членів, а відділи тратять, бо із своїх вкладок тих урядників оплачують, а ті гроші є на запомоги хорих по відділах.

7) Домагаємось, щоб платню головним урядникам, як і редакційному комітетові, назначувала конвенція, бо самі урядники для себе не повинні назначувати платні. Це не виходить на користь Союзові.

8) Домагаємося, щоб „Свобода" була поставлена на бизнесовому становищі, а не тільки на платні членів. „Свобода" повинна мати більше оголошень, і то не лиш з околиці Ню Джерзі, але і з провінції. Повинна мати чотири сторінки, ввести сторінку для молоді бодай три рази на тиждень, сторінку жіночу та сторінку відділів. „Юкрейніен Віклі" знести, а замінити на сторінку три рази на тиждень. Завідатель „Свободи" має не тільки сидіти та ждати на ту суму, яку стягають із членів, а має робити бизнес з оголошеннями і тим обнизити видатки, що оплачують члени.

9) Молодим членам „Свободи" не присилати до 30-го року життя, хіба вони самі її захочуть.

10) Конечно видавати календар, але давати членам даром, а його кошти треба оплатити оголошеннями, які мають вишукувати всі відділи на місцях. Ті, що будуть збирати оголошення, повинні дістати процент.

11) Домагаємося, щоб конвенція вибирала редакторів на конвенції, бо екзекутива забагато послугується приятельством та кумівством, а на цім терпить Союз.

12) „Свобода" має бути **„трибуною Союзу"** і конвенція повинна надавати напрям „Свободі", а не щоб редактори надавали екзекутиві, як це дотепер бувало. Союз дуже терпить морально на тім, що редактори часами є головними босами Союзу, а не екзекутива.

13) Місце конвенції повинні назначувати делеґати, а не екзекутива.

14) Коли вже конвенція має відбутись у Вашингтоні і наш гріш не опиниться в чужих руках, а не у своїх, то взиваємо заряд конвенції, щоб хоч морально використати місце у Вашингтоні пропаґандою української справи та нашого Союзу.

Іван Пігуляк, голова і делеґат; **Ілько Каменюк,** фін. секр.; **В. Осохівський,** касієр; **Гавриїл Туркевич,** рек. секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Д-р А. Т. Кібзей.

ВІД ЧОГО ВИМИРАЄ НАША ЕМІҐРАЦІЯ

(3)

г) Недуги ревматизму, залоз і віджива ння.

Про ревматизм та інші подібні недуги я вже згадував попередно. Недуги ці звичайно переходять через запалення міґдалків, простуду, підупадання на силах та невідповідне віджилювання. Тіло наше тоді не має ніякої відпорности і ми дуже скоро набираємося закаження.

Треба отже уникати всіх тих причин, що ведуть до ревматизму й подібних недуг. Треба очистити всякі місця від закаження, як міґдалки (часом конечно їх вирізати), зуби та інші части тіла. Тоді певно буде менше цеї недуги. А вкінці треба лікувати і ревматизм, та це належить до лікаря. Індіянська масть на це не помагає.

5. Недуги старших людей у віці від 45—50 року життя.

Табеля смертности від 45 до 50 року життя представляється так:

На недуги серця і циркуляційної системи річно	13,386	осіб
На недуги заразливі	9,581	„
На недуги шлунка і кишок	5,682	„
На недуги легенів і дишних проводів	5,481	„
На ревматизм, віджилювання і т. д.	2,444	„
Разом	36,574	осіб
На всякі інші недуги річно	33,616	„
Разом річно вмирає	70,190	осіб

а) Недуги циркуляційної системи.

Статистика виказує, що на недуги мязів серця з ріжними комплікаціями померло в 1930 році 4,673, осіб
На недуги внутрішнього запалення серцевої оболони померло 3,231 „
На інші некласифіковані недуги серця 1,969 „

і т. д. Значиться, що на само серце припадає 9,873 випадків смерти. Решта лишається іншим органам циркуляційної системи.

З повищого бачимо, що у віці від 45 до 50 року життя люди вмирають більше на т. зв. атаки, або недомагання серця, як на самі запалення оболонок серця і т. д. Та при цім треба памятати, що більший процент недуг серця починається від недуг оболонок серця. Всі інші недуги є лише кінцевий вислід першої причини. Люди, що хорують та вмирають на недуги серця у тім віці, певно мали якісь серцеві недомагання вже з молодих літ. Смерть наступила лише при старости недуги, та може при більшім напруженню при праці і т. д.

Та це, що чоловік був хорий на серцеві недуги, ще не значить, що він мусить умирати в 45, чи в 50 році життя. При добрім лікуванню, спокою та обережности, вік такого чоловіка можна продовжити на 10, 15 літ довше.

Хорі на такі недуги повинні жити відповідно до приписів та порад лікаря. Всякі вибрики сваволі кінчаться звичайно смертю.

б) Недуги заразливі.

Недуги заразливі також не жартують собі із старшими людьми. Статистика виказує ось-такі цифри:

На ріжні форми сухіт умирає річно	6,310	осіб
На венеричні недуги умирає річно	1,087	„
На інфлюенцу умирає річно	1,063	„
На черевний тиф умирає річно	255	„

і т. д. Решта лишається всім іншим заразливим недугам.

На сухоти, як бачимо, вмирає найбільше. Є це звичайно сухітники, що набавилися туберкульози в 30 або 35 році життя. Звичайно в 40-вих роках мало хто закажується сухотами. Або знов хорі, що занедбали всяке лікування. До того треба ще додати перепрацювання, старший вік та витрачення енерґії й відпорности. Сухоти тоді мать мало що побороювати.

Про інші недуги, як венеричні, інфлюенцу і тиф, я вже згадував. Умираючі платять смертю за свою необережність.

в) Недуги системи травлення.

На недуги шлунка і кишок умирає на само запалення сліпої кишки річно 1,145 осіб, себто майже одна пята з усіх 5,682 випадків смерти в цім віці. Решта лишається: яких 400 на ріжні недуги печінки та жовчевих проводів, майже стільки на недуги шлунка; дальше ідуть недуги кишок і т. д.

Можуть собі люди вмирати на що хочуть. Але смерть на запалення сліпої кишки не є оправдана. Хірурґія вже тепер так високо поступила, що колиб так кождий апендикс був вирізаний вчас, то ніхто на цю недугу не вмирав би. Та, на жаль, так воно не є.

ґ) Недуги віддихової системи.

На недуги грудні вмирає річно: на запалення легенів 3,617 осіб. Себто більша половина з 5,481 всіх випадків цеї кляси недуг. Решта смертей припадає на всі інші недуги цеї системи.

І знов треба повторити те саме про цю запеклу „нюмонію". Колиб тільки люди більше були обережні та вистерігалися всяких простуд, а при тім шанували більше стан здоровля, то смертність певно булаб рідша в цих випадках.

Тому я ще раз пригадую читачам, що вчасне лікування та шпитальна опіка хорому на цю недугу приносить значну пільгу.

г) Недуги ревматизму, залоз і віджилювання.

Недуги ревматизму, залоз та недуги віджилювання забрали в 1930 році 2,444 осіб, 1,112 осіб умерли на цукрицю (DIABETES MELLITUS), а решта відпадае на інші недуги: костей, суглобів і т. д.

Цукриці вправді не можна вилікувати, але при реґулярнім приписанім дієті та встрикуванню „інсуліни" можна значно продовжити вік.

Заввага.

До всіх цих чисел вичислених недуг важно є також згадати, що в роках 45 до 50 умерло в 1930 р. 8,558 осіб на рака (CANCER). На рака також досі ще нема певного ліку. Але при теперішнім розвиненій хірурґії, при promінях Рентґена та примінненню радію можна вратувати життя та продовжити вік на довший час.

Закінчення.

На що вмирає наша еміґрація, повищі рядки бодай в части розказали. А всім тим, що хочуть дожити довшого віку, треба вважати та стерегтися отсих недуг:

1. В життю дитячім: а) недуг немовлячих, б) недуг грудей, в) недуг шлунка і кишок, г) недуг заразливих.
2. Діти в 5. році життя стережіть від заразливих недуг, як дифтерія, шкарлятина, кір, сухоти. Уважайте на всякі кашлі та простудження і не дайте попасти в „нюмонію". Уважайте на шлунок і кишки. Всякі розвілнення та запір дайте під догляд лікаря.
3. В дітей в 10. році життя — так як у пятім.
4. У молодих людей у 20—24 р. життя сухоти є перші. Дальше йдуть: сліпа кишка, запалення легенів, серцеві недуги і т. д.
5. У людей у 45—50 році життя: серцеві недуги, запалення легенів, сліпа кишка, рак і інші.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ОБОРОНІ ЧЕСТИ ВІДДІЛОВИХ СЕКРЕТАРІВ.

Бачимо, що редакція „Свободи" змушена поміщувати передконвенційні проекти, які забирають не тільки так багато місця, але ще знеохочують багатьох працювати для своєї організації. І тому велику слушність висказав проект відділу 235 У. Н. Союзу з Росфорд, О., який заявляється за те, щоб уже більше проектів у „Свободі" не друкувати. Чи хто собі уявляє, що діється в серці неодного з відділових секретарів, коли він прочитає проект відділу 156 з Честер, Па., в якім говориться, щоб виплачувати дивиденди чеком, бо інакше гроші говові пропасти в касі відділу, або в кишені секретаря. Ось таку похвалу дістає той секретар, який у відділі найбільше трудиться, який дорожить У. Н. Союзом і за нього щиро дбає. Я не розумію, як можна впасти на таку думку і як секретар може задержати при собі тих пару центів свого товариша-члена. Це неможливе. Головний уряд У. Н. Союзу повідомив усіх про дивиденду. Є проголошено, в якім місяці та за які роки буде ця дивиденда виплачена. Член має грамоту і знає добре день, місяць і рік, коли грамота видана, а тимсамим знає, чи йому належиться дивіденда. Як можна тут писати про те, що такі дивіденди можуть пропасти? І як можна торгати тут ще й честю секретарів? Такі закиди не повинні мати місця в проектах і не повинні бути друковані, бо вони є несправедливі, шкодять організації і, як це згадано, відтягають від праці для Союзу тих, що для цеї організації якнайревніше працюють.

Іван Кульматицький, секр. від. 167 в Толідо, О.

—Я хотіла купити качку, та дуже дорогої, тому купила вепровини на печеню.

—Як то? Таж у газеті виразно було написано, що цього тижня подешевіють качки.

—Е, то була лише газетярська качка.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Запорожець за Дунаєм" по англійськи.

На днях відбудеться вистава нашої славної оперети „Запорожець за Дунаєм" англійською мовою.

Вже задля цього, що штука буде відограна та співана англійською мовою, є це незвичайною подією. А це, що гратимуть її американські сили добірної марки, та що вона буде виставлена в американському театрі, де простір великої сцени та технічні умовини сприятимуть свобідному й повному розвиненню штуки — надає цій виставі ще більше оригінальности. В минувшині мали ми нагоду бачити та чути неодну українську пєсу на сценах великих американських театрів, але, наскільки не помиляюся, **це буде перший раз в Америці, що український драматичний твір буде виставлений чужою англійською мовою.** Та взагалі, рідко доводиться нам чути, щоб дебудь, тут чи в Европі, виставлено якусь українську штуку чужою мовою та чужими силами. Тому, яких хто причин до ріжних завваг не дошукувавсяб, всетаки сміливість та розмах цього почину, виказаний його ініціяторами, заслугує на це, щоб їм приплеснути.

Виставу цю дає UKRAINIAN ARTISTIC COMPANY, якої живчиками є свідомі та поступові українці, що бажають прислужитись імені української культури. UKRAINIAN ARTISTIC CO., по моїм відомостям, поробила свої приготування до вистави дуже основно. Їхньою метою є, щоб твір був виконаний справді по мистецьки. На вступних пробах переслухано біля 160 осіб, оперових артистів та студентів консерваторій (тих для хору), заки підібрано обсаду для штуки.

Небувалою атракцією „Запорожця" тим разом буде додана 4-та дія. Як знаємо, в 2-гій дії Іван Карась, на запрошення турецького султана, перебраний за турка йде до нього в гостину. А вже на початку третьої та останньої дії Карась, розманіжений турецьким прийомом, вертаєеться домів. Гостини Карася в султана ми не бачимо. У виставі в "VENEZIA" додаткова дія буде якраз представляти гостину Карася в султана. Вона складається головно зо співів та балету. Річ ясна, що з приводу цієї додаткової дії міг би дехто, на першу думку, мати певні застереження супроти цієї вистави. Одначе, згідно з примірником так зладженої штуки, нема в ній чогось, що збуджувало би побоювання якогось обезцінення славного твору Артемовського. Навпаки, вона дуже гарно його доповнює. Такі доповнення оригінальних творів на сцені бувають.

Вистава ця буде для нас цікавою та важливою ще й з того боку, що ми побачимо, як наш „Запорожець" виглядатиме в чужій мові та на чужій сцені. Ми теж матимемо тепер можливість порівняти його красу з красою чужонародніх оперових та оперетових творів та, так мовитиб, риглянутися, як то виглядатиме „наша штука в людях". З цього боку ця вистава повинна бути предметом дійсного заінтересування особливо нашої тутродженої молоді, що часто нарікає, що, мовляв, не має чим путнім виказатися перед світом. Ми дальше побачимо, чи і які можливости має українське театральне мистецтво на чужій сцені, в чужій мові, отже й для чужого загалу. Таким то робом згадана вистава, якщо полишить по собі добру память, може до певної міри промостити шлях для дальших подібних українських продукцій чужою мовою. Таким чином деякі наші твори моглиб стати предметом заінтересування чужих театральних продуцентів.

Як бачимо, є багато причин, що промовляють за те, щоб цю, так сміливо задуману виставу вважати за додатній крок в напрямі поширення у світі української культури. Є це сміливе посягнення за успіхом не тільки з боку UKRAINIAN ARTISTIC CO., але й з боку загальної української мистецької справи.

Треба одначе памятати, що той „експеримент" зо „Запорожцем" чужою мовою відбудеться за ціну неабиякого гроша та труду, до якого підняпись, як вже повище зазначено, деякі одиниці. На жаль, наш поступ на кожній ділянці в сучасну пору нашого тяжкого національного положення завсіди мусить ступати шляхом індивідуальних починів та індивідуальних жертв. Це наш загал, особливо нюйорський та околичний, повинен памятати та причинитись до піддержання цього д ла своєю участю в такий спосіб, щоб ці три вистави в часі двох днів відбулися при заповненій кожний раз салі, що містить коло 2,000 місць.

Згадати треба й те, що цією виставою заінтересувалась чужонаціональна преса, поза американською.

Евген Скоцко.

ELENA BUSSINGER
Американська оперова співачка, виступить у ролі **Одарки**, в опері **„Запорожець за Дунаєм"**, яка буде відіграна на днях 8 і 9 травня, в театрі **„Venezia"**, в Ню Йорку.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Свято Тараса Шевченка.

Українська громада в Йонкерс, Н. Й., відсвяткувала свято Тараса Шевченка гарно заранжованим і добре виконаним концертом, який відбувся 18. квітня ц. р. в українській церковній галі та якого точки виконав місцевий хор „Боян" і хори шкільних дітей. Відспівано такі пісні: „Заповіт" Заремби-Кошиця, „Вітер повіває" Кошиця, „Засяло сонце" Недільського, „Вечір" Гайворонського, „Накрила нічка" Ярославенка, „Нема в світі" Гайворонського. Святочний реферат про Т. Шевченка як генія України виголосив наш місцевий парох о. М. Кінаш. Опісля хор маленьких школярів, котрі перший рік почали ходити до школи, відспівав чотири пісні так гарно, що оплескам не було кінця. Потім хор більших школярів відспівав „Гимн Шевченкові" П. Вахнянина, „Спускайся, вечіроньку" Кошиця, „На вулиці сурма грає" Гайворонського, „Ой летіла горлиця" Лисенка. Скрипкове сольо відограв п. Д. Середа мол. Сопранове сольо відспівала пані Анна Вірхнянська при фортепяновім акомпаніяменті панни Е. Середи. Деклямували діти: Ольга Вибель, Катерина Шутович, Анна Романич, Анна Нечеснов, Володимир Курила і Михайло Фатюк, мол. Деклямації вийшли дуже добре і також дуже гарно випали хорові точки під управою вчителя Михайла Фатюка. Публики було досить, бо галя була виповнена людьми.

При кінці концерту забрав слово гром. В. Мандзій і представив зібраним потреби Рідної Школи та її незавидне положення, як також положення українських інвалідів, закликаючи до збірки на ті цілі. На його зазив приявні зложили $27. Жертвували: о. М. Кінаш $1.20; по $1: В. Мандзій, П. Писарчик, М. Фатюк, К. Чолій, І. Нісевич, М. Питиш, Д. Середа, Марія Кінаш, С. Фецко, Н. Мазур, М. Кмец, Павлина Докля. Дрібними датками $13.80. Разом $27. З того призначено $15 на Рідну Школу, а $12 на інвалідів. Концерт закінчився хоровою піснею „Живи, Україно!". Гроші вислано до краю через Обеднання.

В. Мандзій.

Перчинські приняли нову служницю з села.

— То ви називаєтеся Юлія, — каже пані Перчинська — та певно не маєте Ромея?

— О, ні, — відповідає дівчина — я зовсім здорова.

Згода.

Мати: Щож, дитинко, якжеж тобі живеться в подружжі?

Дочка: Не можу нарікати. Хоч ми вже пів року по шлюбі, то всього один одинокий раз посперечалися.

— Колиж це було?

— Тиждень по шлюбі й відтоді не розмовляємо зі собою...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. Збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 2-гій пополудні, в Українській Хаті, 2240 Грейлінг ул. Кожного члена обовязком прийти. Довгуючих просимо вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто ще бажає мати пропамятну книгу нехай зложить доляра на тих зборах. — Мирон Касій, предс.; Максим Чубка, кас.; Іван Курчак і Михайло Шаран, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го травня, в годині 8-мій ввечір, в галі під ч. 724 Ліонард ул. Обовязком кожного члена є прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Буде також справа балю. Пригадуємо вам, щоб ви привели з собою на збори свої знайомих і вписали їх в члени Тов. і У. Н. Союзу. Довгуючих членів напоминаємо вирівняти свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не приявний на зборах член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — Б. Шимко, предс.; М. Більський, секр.; С. Пелехатий, кас.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 371, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го травня, в годині 8-мій ввечір, в галі церковній, 49-51 Бікон ул. Збори перепровадить предсідник п. Іван Тарнавський. Ті, що хотять пропамятну книгу, хай замовлять на цих зборах і зложать одного доляра. — Олекса Шумський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 11. травня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 264 Варен ул., ріг Монтгомери, на другім поверсі. Просимо прийти на означений час і вирівняти свій довг, бо в противнім разі будете суспендовані. — М. Пупчик, предс.; В. Черепака, кас.; В. Глива, секр.

Фармер побачив, що на його яблінці сидить хлопець і заїдає яблука.

— А злізь мені зараз, ти драбе один! — грозить фармер.

— Я вегетаріянець — відповідає хлопець із самого вершка яблуні — можу тут пересидіти і цілий тиждень!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ